

LITERKA

březen 2014

Vážení přátelé knih a literatury,

kalendářně jsme se přehoupli do prvního jarního měsíce. V prostorách starobylého kláštera, kde sídlí Památník písemnictví na Moravě, se sice zatím nezahřejete, sluníčko je na teplo dosud skoupé, ale i tak za návštěvu stojí, také díky akcím, které jsme pro Vás na březen připravili. Vedle pokračujících výstav o kuchařských knihách a propojení poezie písmen a tvarů v prezentované kolekci surrealistické skupiny Stir up Vás upozorňuji na rozšíření expozice Vítězslava Nezvala o další předměty z autorovy pozůstalosti, jež jste

- » Březnová výročí
- » Hledáme
- » Hrabalovské návraty
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Tisíckrát Nezval
- » Tři otázky
- » V očekávání Ferdy a spol.

doposud neměli možnost spatřit. Více se již dozvíte v příspěvku kurátorky Kristýny Cimalové v tomto čísle Literky. V březnu rovněž startuje po zimní pauze cyklus StřeDění. Na první setkání jsme pozvali spisovatele, redaktora a do loňského roku také ředitele Českého rozhlasu Brno, Ludvíka Němce.

Poslední kurzy tvůrčího psaní mezitím uzavřou letošní Krocení literární múzy. Sama mohou

s potěšením konstatovat, že se mezi nejmladší tvůrčí generací daří najít nadějně talenty. Osmý ročník literární soutěže Skrytá paměť Moravy také proto bude jistě velmi napínavý až do samotného finále. Již 31. března skončí fáze zaslání příspěvků a pak se budeme moci těšit (poté, co odborná porota odvede svůj poctivý kus práce) na červnové vyhlášení výsledků a ocenění laureátů v Mikulčicích.

Závěrem bych ráda přivítala novou posilu Památníku na pozici průvodkyně, Bc. Janu Polákovou, která pomůže s připravovanými programy zaměřenými na nižší věkové kategorie, zvláště předškolní a školou povinné děti.

*Za měsíc na shledanou na stránkách Literky
Vaše Martina Kloudová*

*Verše měsíce
březen*

*Václav Renč
Toužení
(úryvek)*

*Řeka, jež lesy protéká,
zná ticho, po němž toužím.
Jak podél snu, jen z daleka,
jak káň nad ní kroužím*

Některá (nejen) literární výročí měsíce března

9. března 1927

vyšlo v Brně první číslo *Literárních novin*, sledujících také dobovou literární produkci. Na pozicích redaktorů se do počátku 2. světové války vystřídali Václav Kaplický, Josef Hora, Bohumil Mathesius, Miroslav Novotný nebo Jaroslav Jan Paulík. Od roku 1949 spadal titul pod právě zřízené nakladatelství Československý spisovatel a stal se jeho ústředním periodikem. Kvůli účasti na liberalizaci společnosti v 60. letech bylo vydávání několikrát přerušeno. Samostatné *Literární noviny* se dočkaly, po samizdatové periodě, oficiálního obnovení až po listopadu 1989 a vycházejí do současnosti.

12. března 1892

zemřel v Brně moravský národní buditel Matěj Mikšiček, narozený 3. února 1815 v Toužíně u Dačic. Již během studií se aktivně zapojoval do organizování a propagace českých divadelních představení. Působil rovněž jako novinář, např. v divadelním zpravodaji *Květy*, v *Časopise pro lid* nebo v kalendáři *Domácí přítel*. V roce 1848 se zúčastnil coby zvolený delegát Slovanského sjezdu v Praze. Jako spisovatel se zajímal o lidovou tvorbu, kterou sbíral a s úpravami vydával. Autorsky se podepsal pod sedm svazků pohádek a pověstí.

26. března 1928

se narodil divadelní dramaturg, literární a divadelní teoretik Ivo Osolobě. Po studiu divadelní vědy a estetiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity se stal lektorem-dramaturgem brněnské zpěvohry, kde se dvěma přestávkami působil do roku 1989. Po ukončení divadelní kariéry zakotvil v univerzitním prostředí (Divadelní fakulta JAMU, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity) a v roce 2001 byl jmenován profesorem.

Nejbližší akce Památníku písemnictví na Moravě

12. března 2014, 18 hod., rozšíření výstavy Vítězslava Nezvala

Rozšíření současné výstavy o Nezvalův rukopis *Dolce far niente* ze sbírky Moravského zemského muzea a další předměty z pozůstalosti slavného autora – fotografie, posmrtná maska, odlitek pravé ruky a dosud rovněž na veřejnosti nevystavený autoportrét.

19. března 2014, 17 hod., StřeDění: Ludvík Němec

Setkání se spisovatelem, redaktorem a dlouholetým ředitelem Českého rozhlasu Brno, jemuž nedávno vyšla další kniha s názvem *Láska na cizím hrobě*. Autorské čtení a beseda.

Trvají výstavy:

1. listopadu – 30. března 2014, Vítězslav Nezval – život, dílo

Básník, dnes snad více než kdy jindy vzbuzující emoce, je osobností, která se v české literatuře nedá obejít. Umělec, jehož dílo i osudy jsou svědectvím i součástí vítězství a proher našich dějin a umění v první polovině 20. století.

8. ledna – 29. dubna 2014, Kuchařky

Výstava zkoumá taje moravských regionálních kuchařek, přibližuje známé, tradiční i pozapomenuté kulinářské poklady, představuje recepty, které se vařily a vaří napříč věky. Ve spolupráci s Muzeem v Ivančicích.

19. února – 21. září 2014, Surrealisté – Stir Up

Trojvýstava výjimečné výtvarné skupiny, jejíž členové ve své autorské tvorbě občas cíleně překračují kolektivní platformu. Jejich díla přesto nepopírají zcela osobité vidění světa a věcí okolo nás. Patří k nim i půvabné ilustrace příběhů pro děti, s nimiž se do Památníku uprostřed léta opět vrátí kresby akademického malíře Josefa Kremláčka.

V OČEKÁVÁNÍ FERDY A SPOL.

V plném proudu jsou přípravy nové velké expozice pro prostory reprezentativního sálu letního refektáře. Tentokrát jsme pamatovali i na nejmenší návštěvníky a zvolili pro novou výstavu zastřešující téma zvířecích hrdinů v moravské literatuře. Vybrat správné postavy z pohádek a večerníčků, které mají co dočinění s Moravou, nebylo lehké. Těšit se však již nyní můžeme společně například na Lišku Bystroušku, které moravské kořeny jistě nikdo neupře. Byť její autor Rudolf Těsnohlídek pocházel z Čáslavi. Kresby malíře Stanislava Lolka, rodáka z Palonína u Mohelnice, o trampotách myslivce s jednou vychytralou liškou sám situoval do Bílovic nad Svitavou, kde několik let žil. Jak napovídá titul, nemůže chybět ani Ferda Mravenec. Vždyť jeho „otec“ (z výtvarné i textové stránky) Ondřej Sekora se narodil v Brně – Králově Poli. A co broučci Jana Karafiáta (původem z Jimramova), který dlouhá léta působil jako farář na Valašsku? Ani na ně jsme nezapomněli.

Která další zvířátka navštíví Památník? Třeba kocour Modroočko Josefa Koláře nebo Jonatán a Žofka Miloše Macourka. Kromě nich to budou i další, jejichž jména vám ovšem ještě neprozradíme. Přijďte se podívat sami! Začínáme 9. dubna vernisáží a loutkovým představením pro děti.

(mk)

TISÍCKRÁT NEZVAL

Pouze do konce března bude v letním refektáři Památníku písemnictví na Moravě k vidění výstava věnovaná všestrannému talentu Vítězslava Nezvala. Ve svém závěru se ale dočká rozšíření a zhodnocení.

Jedním z nových exponátů budou ukázky Nezvalova rukopisu. Moravské zemské muzeum spravuje Nezvalovu slavnou prózu *Dolce far niente*, jejíž snímky do Rajhradu při této příležitosti poskytne.

Památník písemnictví na Moravě získal do svých sbírek posmrtnou masku básníka a také sádrový odlitek jeho pravé ruky. Před vašimi očima nyní spočine artefakt, jenž vtiskl na psacím stroji podobu tolika krásným veršům. V neposlední řadě bude výstavní prostor obohacen o fotografie autorova syna Roberta a jeho matky Olgy Jungové. K nahlédnutí bude rovněž jim adresovaná „rodinná“ korespondence, stejně jako další umělcův autoportrét, který obohatí a doplní vystavenou kolekci Nezvalových olejomalb.

Rozšířenou výstavu otevřeme ve středu 12. března v 18 hodin. Kdo jste zatím s návštěvou otáleli, neváhejte. Pro cestu do rajhradského Památníku se nyní nově přimlouvá i výstava ve zdejší Malé galerii, která doplňuje nezvalovské téma o další surrealistické tóny. Od 19. února totiž hostí současnou kolekci aktivní surrealistické skupiny Stir up včetně děl řady jejích hostů a přátel z celého světa, mezi nimiž nechybí ani koláž dcery André Bretona.

(kc)

3 OTÁZKY pro

Ludvíka Němce

Jak vzpomínáte na své působení v roli průvodce na hradě Špilberk? Zopakoval byste si podobnou zkušenost, kdybyste dostal příležitost?

Na Špilberk se vracím skoro pořád, fyzicky – i metafyzicky. Bylo to jedno z míst, jež mě formovala. Vlastně i jako vypravěče: tváří tvář skupině znuděných turistů se člověk musí setsakra snažit, aby vyprávěl i zdánlivě nudné historické události poutavě. Ale dnes už bych neobstál, aspoň ne se svým tehdejším průvodcovským výkladem. Tehdy na konci sedmdesátých let jsme skoro soutěžili, čím výklad bude poutavější a barvitější, dnes musejí průvodci samozřejmě více dbát na historickou přesnost. Ale doufám – moc doufám – že se ještě dokážu vrátit na Špilberk aspoň autorsky: příběh o soudobé každoroční hradní VIP slavnosti s ohňostroji, během níž se v kasematech probudí dávné historické postavy, mám vymyšlený už několik let. Teď jen hledám čas – a taky odvahu...

Vaše nová kniha *Láska na cizím hrobě* vyšla sedmnáct let po předešlé. Proč tak dlouhá pauza?

Na roky je ta pauza možná dlouhá, mně ale utekla hrozně rychle, tak byly ty časy vzrušující – pracovní, i osobně. Víceméně se kryjí s mým rozhlasovým ředitelským angažmá, z něhož jsem byl až vloni propuštěn na svobodu. Navíc jsem s literaturou nikdy úplně nepřestal, napsal jsem v těch letech pod pseudonymy hned několik objemných románů.

Co soudíte o publikování pod pseudonymem? Jaké důvody k takovému kroku dnes může autor mít?

Těch důvodů může být celá řada, já měl hlavně tři. Především jsem pokládal za špatné, kdyby ředitel mediální instituce, mezi jejíž hlavní ctnosti by měla patřit objektivita, vyváženost a jistá korektnost, publikoval pod svým jménem své „zběsilé“ příběhy. Mátlo by to posluchače, mátlo by to kolegy – a mně by to nutilo k autocenzuře. Za druhé – ty romány byly úplně jiného žánru, než jakému jsem se věnoval předtím – a to by zase mátlo čtenáře. No a do třetice – brzy jsem zjistil, že psát pod pseudonymem je hrozně zábavné a úlevné. Zvláště když jsem vždy začínal tím, že jsem si napřed vymyslel toho autora, který pseudonym používá. Rozhodně nejvíc jsem si užil – ovšem nejen legrace, ale smutků –, když jsem ten nejtlustší román psal skoro tři roky jako žena... Snad je v tom jistá historická spravedlnost: tolik let psaly některé ženy pod mužskými jmény, aby se v literatuře lépe prosadily – teď možná nastává obrácená epocha...

Ludvík Němec (*1957) pochází z Kyjova. Několik let pracoval jako průvodce na hradě Špilberk, rovněž působil v redakci Rovnosti a od roku 1981 zasvětil svůj pracovní život rozhlasu. Nejprve byl spojen s redakcí zábavy a literárně-dramatickou redakcí Českého (dříve Československého) rozhlasu Brno. Od devadesátých let až do loňského roku zastával

pozici ředitele. Vydal několik románů a povídkových souborů nejen pod svým jménem, ale i pod různými pseudonymy. Poslední kniha mu vyšla v loňském roce.

HRABALOVSKÉ NÁVRATY

V roce 2009 připravil a uspořádal Památník písemnictví na Moravě výstavu nazvanou Bohumil Hrabal – Brněnské návraty. Nabídla návštěvníkům rajhradského kláštera především reflexi autorova dětství a vřelého vztahu k brněnské židenické periferii. Nyní obnovovaná expozice ozdobí v závěru měsíce března foyer budovy Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

„... v Libni se mi líbilo nejvíc, tady jsem žil dvacet let s cikány, herci, opilci, hodnými ženskými, kteří mě tak nějak měli rádi, říkali mi všichni něžně Bohoušku, tak jako v Židenicích. Kruh mého bydlení a putování a hledání skončil tam, kde začal, to všechno ostatní byla léta učednická, universita, kdežto Židenice a Libeň, to byl můj pravý život.“ B. H.

(lk)

HLEDÁME

Pro rozšíření stálé expozice hledáme sbírky básníka Josefa Suchého (1. 3. 1923 Lesní Jakubov – 30. 5. 2003 Brno), jedná se o knihy: *Žernov* (1948), *Jitřenka v uchu jehly* (1966), *Ocúnová flétna* (1967), *Okov* (1969), *Ve znamení vah* (1970), *Duhové kameny* (1976), *Strnadi nad sněhem* (1982), *Země tvých dlaní* (1986), *Proti osudu* (1988), *Sněhová vločka* (1992), *Vánoční čas* (2004), *Křížová cesta* (2004) a rovněž hledáme prózy či překlady Josefa Suchého: *Vřesový zpěv* (1976), *Dům u jitřního proutí* (1983), *Skrytý pramen* (1981), *Šarlat na sněhu* (1999), *Černá a bílá pravda* (2004), *Tvář času / Wobličo času* (2012).

Dále hledáme kulturně politický měsíčník *Červený květ* (ročníky 1956 a 1963–1969), list pro literární politiku *Index* (číslo 12 z roku 1934 a celé ročníky 1935–1939) a společenskou revue *Salon* (ročníky 1–5; čísla 1–11 z roč. 6; č. 1, 2, 4–10 z roč. 7; č. 5–6 a 11 z roč. 8; č. 5, 6, 10–12 z roč. 9; č. 2, 3, 7, 11, 12 z roč. 10 a celé ročníky 11–22).

Prostory benediktinského kláštera jsou pro potřeby Muzea Brněnska (Památníku písemnictví na Moravě) rekonstruovány s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Jihomoravský kraj

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Literka, informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Klášteř 1, 664 61 Rajhrad, tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

<http://rajhrad.muzeumbrnenska.cz/cs/index.aspx>

Odpovědný redaktor: Libor Kalina, redaktor: Martina Kloudová

Vychází jedenáctkrát ročně, číslo 3, ročník 8, 28. 2. 2014

MK ČR E 21218

www.muzeumbrnenska.cz

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257